

Bijlage 27:

Visie op armoede

“Kinderarmoede: Niets doen is geen optie”

Stedenbeleid: X-Stra!, Antwerpen¹

Sinds het schooljaar 2011-2012 is er een samenwerking tussen het OCMW en de stad Antwerpen enerzijds en het Stedelijk Onderwijs anderzijds met betrekking tot de detectie en de aanpak van kinderarmoede. Deze samenwerking houdt in dat de dienst X-Stra! gezinnen met een sociale problematiek en/of onbetaalde schoolrekeningen die door scholen (en andere onderwijspartners) worden aangemeld thuis of op school opzoekt, begeleidt en indien nodig verbindt met structurele hulpverlening en/of een eigen netwerk. De opvolging van eventuele onbetaalde schoolrekeningen is hierbij standaard voorzien. Sinds het schooljaar 2014-2015 is de samenwerking uitgebreid naar andere onderwijsnetten. X-Stra! richt zich hoe langer hoe meer op gezinnen die nog niet zijn verankerd met actieve hulpverlening en die door de mazen van het hulpverleningsnet glippen.

X-Stra! werkt heel nauw samen met de verschillende onderwijskoepels – AG Stedelijk Onderwijs, GO!, vrij onderwijs alsook de CLB's. Omwille van privacy redenen moeten scholen sinds 2014 de schriftelijke of de mondelinge toestemming van de ouders verkrijgen vooraleer het gezin aan te melden bij X-Stra! Sinds het schooljaar 2015–2016 is de dienstverlening gratis voor alle schoolnetten, wat de drempel verlaagt voor scholen om gezinnen aan te melden. Gedurende het schooljaar 2015-2016 werd uiteindelijk samengewerkt met 23 scholen/onderwijspartners die in totaal 145 gezinnen aanmelden. Dit is het hoogste aantal aangemelde gezinnen sinds de start van de samenwerking in 2011.

Toegang tot het gezin

Achter een onbetaalde schoolrekening schuilen vaak grotere problemen die een integrale aanpak vereisen. Het is een sociaal en ethisch verantwoorde manier om armoede en noden op te sporen.

De onbetaalde factuur is de toegangspoort naar het gezin:

1. Bij het eerste contact ligt de nadruk meestal op het financiële aspect en gaan de maatschappelijk werkers na of de ouders wel alle voordelen krijgen waar ze recht op hebben.

¹Bron: OCMW rapport: Detectie en aanpak van kinderarmoede via onbetaalde schoolrekeningen; Eindrapport schooljaar 2015-2016

2. Daarnaast bekijken de maatschappelijk werkers altijd de hele situatie van het gezin: Hoe wonen ze? Hoe gaat het met hun gezondheid? Gaan de kinderen naar school? Spreken ze voldoende Nederlands? Hebben ze al gedacht aan een sportactiviteit of de muziekschool?

3. X-Stra! probeert ook de drempel tussen de ouders en de school te verlagen en versterkt de scholen in het omgaan met kinderarmoede en diversiteit. Zo wil het OCMW ook op lange termijn resultaten boeken.

Sinds het schooljaar 2015-2016 is de dienstverlening gratis voor alle schoolnetten, wat de drempel voor scholen verlaagt om gezinnen aan te melden.

Resultaten Dankzij het team vrije tijd van de stad Antwerpen vonden heel wat kinderen een gepaste cultuur-, sport- of jeugdactiviteit. Steeds meer gezinnen slagen er niet in om zelf te voorzien in hun basisbehoeften zoals voldoende voedsel en kleding en werden doorverwezen naar noodhulporganisaties. Door de maatschappelijke werkers van X-Stra! werd ook gebruik gemaakt van het Fonds Kinderarmoede om voor gezinnen schoolrekeningen of paramedische kosten zoals logopedie (gedeeltelijk) ten laste te nemen. Ondanks de wachtlijsten, zeker voor grote gezinnen, werden heel wat gezinnen ingeschreven voor sociale huisvesting. Niettegenstaande de halfautomatische toekenning van de school- en studietoelagen en de inspanning van scholen op dit vlak, hadden gezinnen nood aan administratieve ondersteuning bij de aanvraag of de opvolging ervan.

Wanneer een dossier wordt afgesloten, formuleert X-Stra! een advies aan de school over de eventuele onbetaalde schoolrekeningen. Voor sommige gezinnen wordt er een afbetalingsplan opgemaakt, voor anderen worden de onbetaalde schoolrekening overgemaakt aan het OCMW of CAW voor verdere opvolging, weer voor anderen wordt er een gedeeltelijke of volledige kwijtschelding geadviseerd, voor anderen wordt er een tussenkomst via het Fonds Kinderarmoede aangevraagd. Voor een aantal andere gezinnen die de hulpverlening door X-Stra! weigerden of waarbij de begeleiding voortijdig werd stopgezet, kon geen advies worden geformuleerd.

In de nabije toekomst wordt ingezet op het:

- bestendigen en optimaliseren van de samenwerking met de huidige scholen/onderwijspartners
- opstarten van nieuwe samenwerkingen, in het bijzonder met het vrij onderwijs
- ruimer kenbaar maken van de samenwerkingen door het rechtstreeks aanspreken van zorgcoördinatoren en CLB-medewerkers van alle onderwijsnetten (bottom-up)

De samenwerking tussen de Sociale Dienst en Stedelijk Onderwijs²

Onbetaalde rekeningen, elke school wordt er mee geconfronteerd. Toch is de reden waarom deze schoolrekeningen niet betaald worden, heel uiteenlopend. Met een eigen Sociale Dienst wil het Stedelijk Onderwijs het aantal onbetaalde schoolfacturen terugdringen vanuit een sociaal verantwoorde en ethische aanpak. Dit met aandacht voor de detectie en preventie van kinderarmoede.

Op doelgerichte wijze wil de Sociale Dienst de scholen sterker maken in hun sociaal beleid. De dienst biedt hen ondersteuning op het vlak van schoolfacturatie, geeft advies, bemiddelt met ouders en verwijst waar nodig door. Scholen en ouders kunnen bij de medewerkers van de Sociale Dienst terecht voor zowel financieel advies als bredere sociale vragen.

De Sociale Dienst behandelt onder andere vragen met betrekking tot:

- schoolfacturatie
- afbetalingsplannen
- kwijtscheldingen
- informatie rond sociale tarieven
- fondsen
- materiële hulp
- sociale kaart
- sociale organisaties in de wijk
- socio-culturele partners

²Bron: <https://www.stedelijkonderwijs.be/actief-burgerschap/betaalbaar-onderwijs/de-sociale-dienst>

Daarnaast gaat de dienst ook projectmatig aan de slag met het kinderarmoedethema op vraag en op maat van een school. Er wordt ook vorming aangeboden voor de medewerkers in de scholen.

Op deze manier wil de Sociale Dienst scholen ondersteunen in het wegwerken van onbetaalde schoolrekeningen en tegelijk een bijdrage leveren aan de detectie en preventie van kinderarmoede.

De Sociale Dienst heeft een samenwerkingsovereenkomst met het stedelijk Centrum voor Leerlingenbegeleiding (CLB). Daarnaast werkt de dienst ook samen met de dienst X-Stra! van stad en OCMW Antwerpen.

Contact info Sociale Dienst
Lange Gasthuisstraat 24, 2000 Antwerpen
2de verdieping

Hilde Nijs: 03 206 13 42 - hilde.nijs@so.antwerpen.be

Leen Van Den Eede: 03 206 13 43 -
leen.vandeneede@so.antwerpen.be

**Getuigenis: Detectie en aanpak
van kinderarmoede via
onbetaalde schoolrekeningen³**

“Er zit altijd een verhaal achter onbetaalde schoolrekeningen”

Onbetaalde schoolrekeningen zijn veel meer dan een probleem op zich. Vaak duiden ze op een onderliggende oorzaak die een grondige aanpak verdient: kinderarmoede. Een moedige mama, een plichtsbewuste zorgcoördinator en gedreven maatschappelijk werkers van de dienst X-Stra! getuigen.

Een moedige mama getuigt samen met Maja Imamovic, een plichtsbewuste zorgcoördinator van Go! Basisschool De Pijl in Antwerpen. De school voedt de gedreven maatschappelijk werkers Cisse Schaerlaecken en Koen Segers met info zodat de dienst X Stra! ouders kan versterken. Goed gezelschap voor een interessant gesprek.

³ Bron: <http://ocmw.antwerpen.be/nieuwsoverzicht/er-zit-altijd-een-verhaal-achter-onbetaalde-schoolrekeningen>

“Wat was ik opgelucht toen ik mijn verhaal kon doen”

Maja Imamovic: *“Toen een mama bij me kwam voor een lang gesprek, ging het eerst over de schoolrekeningen die ze moeilijk kon betalen. Maar dat bleek maar het topje van de ijsberg. Haar man was plots terug naar zijn thuisland gegaan en had een zware auto-lening achtergelaten. En dan waren er nog de facturen voor gas en elektriciteit. De mama werkte maar deeltijds. Hoe kon ze dat allemaal betalen en tegelijk voor haar kinderen zorgen? Ik was blij dat ik de dienst X-Stra! kon inschakelen.”*

Klant: *“Ik voelde mij heel opgelucht toen ik mijn verhaal kon doen. Maja vroeg of ze mijn gegevens en situatie mocht doorgeven aan de maatschappelijk werkers van X-Stra!. Het duurde niet lang vooraleer ik een telefoontje kreeg. Cisse en Koen kwamen bij me thuis op bezoek. In het begin was het moeilijk om over mijn problemen te praten en ze aan te pakken. Cisse en Koen hielpen me om de eerste stappen te zetten naar verdere hulp. Dat gaf me weer moed.”*

“De mama is nu assertiever en vindt sneller haar weg”

Cisse: *“De mama vond het moeilijk om hulp te vragen. Daarom ondersteunden we haar op verschillende vlakken: met administratie en met een afbetalingsplan voor haar schulden. We verwezen haar ook door naar het sociaal centrum van het OCMW en het woonkantoor van de stad. En daarnaast vonden we een sportclub voor de kinderen.”*

Koen: *“We merken dat de mama nu sneller haar weg vindt in de maatschappij en assertiever is. Nu ze zich sterker opstelt en de thuis-situatie is verbeterd, kunnen de kinderen zich ook beter concentreren op hun studies. We grijpen het probleem van de onbetaalde schoolrekeningen dus aan om de leefsituatie van ouders en hun kinderen te verbeteren. Zo willen we hun vicieuze cirkel doorbreken.”*

Maja Imamovic: *“Ik werk nauw samen met de leerkrachten op onze school om armoede in de klassen op te sporen. De waardevolle informatie die ik via hen, de leerlingen of de ouders krijg, geef ik op mijn beurt door aan X-Stra!. Voorwaarde is wel dat de ouders een verklaring ondertekenen en daarmee akkoord gaan. De privacywet verplicht ons om die toestemming te vragen. Dat is niet altijd evident, maar wel essentieel.*

Hoe nauwkeuriger ik de gezinssituatie omschrijf, hoe beter de maatschappelijk werkers van X-Stra! de ouders kunnen helpen.

Ik merk dat de meeste gezinnen na de begeleiding effectief sterker in hun schoenen staan. Ook de kinderen maken op school een evolutie door. Ze leren en voelen zich beter. Ik ben enorm dankbaar dat onze school op een dienst als X-Stra! kan rekenen.”

“De kwetsbaarste gezinnen verdienen dat extra duwtje in de rug”

Cisse: *“Maja heeft een uitstekende kennis van de thuissituatie van de ouders. Dat laat ons toe om korter op de bal te spelen. En ook het omgekeerde is waar. Wij koppelen terug naar de scholen.”*

Koen: *“Zo krijgen zij een beter zicht op de woon- en verblijfs-situatie van de kinderen, waardoor ze hen beter kunnen helpen. Samen zorgen we er zo voor dat de kwetsbaarste gezinnen dat ‘extraatje’ krijgen dat ze nodig hebben.”*

Werking van X-Stra! Als sociale problemen zich achter de voordeur opstapelen, rollen ze vroeg of laat de straat op en veroorzaken ze overlast. De stad en OCMW Antwerpen willen problematische situaties op tijd aanpakken. Dat is goed voor de klant, zijn gezin en de samenleving.

Sinds 2005 bestaat X-Stra!, een gezamenlijke dienst van de stad en het OCMW. De maatschappelijk werkers van die dienst werken drempelverlagend door klanten thuis of bij hun netwerk te bezoeken en spreekuren te organiseren op locatie en in omgeving van de klant. Ze detecteren de noden van de klant en werken samen met hem aan oplossingen op maat.

Meer info Bruno Fiesack

coördinator X-Stra!
xstra@stad.antwerpen.be
tel. 03 338 25 55

Sarah Van den Eeden

consulent-projectleider kinderarmoede
sarah.vandeneeden@ocmw.antwerpen.be
tel. 03 338 62 69